

(๒๒)

คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ศาลรัฐธรรมนูญ

คำสั่งที่ ๕/๒๕๕๑

วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๕๑

เรื่อง มูลนิธิเข้าถึงเอดส์ มูลนิธิเพื่อผู้บริโภคและมูลนิธิชีววิถี (ผู้ร้อง) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ กรณีนายกรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรี ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ กระทำการไม่ชอบด้วย กฎหมายและไม่ถูกต้องตามขั้นตอนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

ข้อเท็จจริงตามคำร้องสรุปได้ว่า มูลนิธิเข้าถึงเอดส์ มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค และมูลนิธิชีววิถี ยื่นคำร้องลงวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ โดยอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๒ ประกอบ มาตรา ๓ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๔๓ มาตรา ๕๗ มาตรา ๖๒ มาตรา ๖๗ และมาตรา ๗๐ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยกรณี นายกรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรี ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ กระทำการไม่ชอบด้วยกฎหมายและไม่ถูกต้องตามขั้นตอนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๕๐ เกี่ยวกับความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจไทย - ญี่ปุ่น (Japan - Thailand Economic Partnership Agreement : JTEPA) โดยกล่าวอ้างว่า เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๔๙ กระทรวงการต่างประเทศได้นำเสนอเรื่องความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจไทย - ญี่ปุ่น เข้าสู่การ พิจารณาในคณะรัฐมนตรี ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบผลการเจรจาความตกลงดังกล่าว ต่อมาวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๐ รัฐมนตรีได้ลงนามความตกลงดังกล่าวกับนายกรัฐมนตรีญี่ปุ่น โดยได้มีการ แลกเปลี่ยนหนังสือระหว่างรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของประเทศไทย และ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของญี่ปุ่น ต่อมาคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๐ ว่าไม่ต้องนำเสนอความตกลง JTEPA เพื่อขอความเห็นชอบจากรัฐสภา และมี หนังสือแจ้งความพร้อมในการผูกพันตามความตกลง โดยดำเนินการแลกเปลี่ยนหนังสือทางการทูตกับ

- ๒ -

ฝ่ายญี่ปุ่นเมื่อวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๐ ซึ่งเป็นการแสดงเจตนาผูกพันอันจะมีผลใช้บังคับ ในวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ เป็นระยะเวลาที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ประกาศใช้บังคับแล้ว การดำเนินการดังกล่าวจึงต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาก่อนแสดงเจตนาผูกพันตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๐ วรรคสอง เมื่อไม่ปฏิบัติตามจึงเป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมาย

สภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นผู้แทนของปวงชนชาวไทยตามรัฐธรรมนูญ กรณีความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจไทย - ญี่ปุ่น แม้นายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีจะไม่ส่งเรื่องให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา แต่เมื่อเรื่องดังกล่าวเกี่ยวข้องกับบทบัญญัติรัฐธรรมนูญและผลประโยชน์ของชาติ จึงเป็นหน้าที่ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติที่จะต้องทำการตรวจสอบ แต่ไม่ปรากฏว่าสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ตรวจสอบการบริหารงานของนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีในเรื่องดังกล่าวแต่อย่างใด จึงถือว่าไม่ปฏิบัติหรือละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่อันก่อให้เกิดผลกระทบต่อความเสียหายต่อสิทธิของผู้อยู่เรียนและประชาชนโดยทั่วไปอย่างร้ายแรงและมีผลต่อความมั่นคงของประเทศชาติ

ผู้ร้องทั้งสามได้ดำเนินการคัดค้านอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้นายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีหยุดการกระทำดังกล่าว แต่ไม่สามารถหยุดการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายได้ จึงได้ดำเนินการฟ้องร้องต่อศาลปกครอง ซึ่งศาลปกครองสูงสุดมีคำสั่งที่ ๑๗๘/๒๕๕๐ ไม่รับคำฟ้อง เนื่องจากไม่อยู่ในอำนาจที่ศาลปกครองจะสามารถพิจารณาพิพากษา

ผู้ร้องทั้งสามขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด ดังนี้

๑. ขอให้ตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติที่ไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายและไม่ใช้อำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้

๒. ขอให้วินิจฉัยว่ามติของคณะรัฐมนตรี ลงวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๐ ที่จะไม่นำเสนอความตกลง JTEPA เพื่อขอความเห็นชอบจากรัฐสภา และให้มีหนังสือแจ้งความพร้อมในการปฏิบัติตาม JTEPA ภายในวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๐ เป็นมติไม่ชอบด้วยกฎหมาย

๓. ขอให้วินิจฉัยว่าการแสดงเจตนาผูกพันที่กระทำโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายขัดรัฐธรรมนูญ ขอให้ให้มีผลเป็นโมฆะ

๔. ขอให้วินิจฉัยชี้ขาดกรณีการดำเนินการตามความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจไทย - ญี่ปุ่น เป็นกรณีที่ต้องปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๕๐ วรรคสอง โดยต้องให้รัฐสภาเห็นชอบก่อนการแสดงเจตนาผูกพัน และขอให้คณะรัฐมนตรีปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๐ วรรคสี่

- ๓ -

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า คำร้องของผู้ร้องเข้าเกณฑ์ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๒ ที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับไว้พิจารณาวินิจฉัยหรือไม่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อมีคำวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญได้” และวรรคสอง บัญญัติว่า “การใช้สิทธิตามวรรคหนึ่งต้องเป็นกรณีที่ไม้อาจใช้สิทธิโดยวิธีการอื่นได้แล้ว

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๒ แล้ว เห็นว่า บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้จะยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าว ต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการตามที่กฎหมายกำหนด ดังนี้

(๑) ต้องเป็นบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้

(๒) บุคคลนั้นต้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อมีคำวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และ

(๓) ต้องเป็นกรณีที่บุคคลนั้น ไม้อาจใช้สิทธิโดยวิธีการอื่นได้แล้ว

พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ร้องทั้งสามยื่นคำร้องโดยอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ โดยอ้างว่าสิทธิของผู้ร้องทั้งสามตามที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติรับรองและคุ้มครองไว้ในมาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๔๓ มาตรา ๕๗ มาตรา ๖๒ และมาตรา ๖๗ ถูกกระทบกระเทือนจากการใช้อำนาจและการปฏิบัติหน้าที่ของนายกรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรี ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ สืบเนื่องจากการที่รัฐบาลทำความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจไทย - ญี่ปุ่น (JTEPA) และขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าการใช้อำนาจและการปฏิบัติหน้าที่ของบุคคลดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญและความตกลงดังกล่าวเป็นหนังสือสัญญาหรือความตกลงระหว่างประเทศ ที่จะต้องให้รัฐสภาให้ความเห็นชอบก่อนลงนามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๐ วรรคสอง กรณีคำร้องจึงเป็นการขอให้ศาลรัฐธรรมนูญตรวจสอบการทำหนังสือสัญญาหรือความตกลงระหว่าง

- ๔ -

ประเทศ ตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๕๐ ซึ่งการยื่นคำร้องในกรณีเช่นนี้เป็นอำนาจหน้าที่ของ
ประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา และประธานรัฐสภา เป็นผู้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ
ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๐ ประกอบมาตรา ๑๕๔ (๑) ผู้ร้องจึงไม่อาจยื่นคำร้องดังกล่าวโดยอาศัย
อำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ ได้

อาศัยเหตุดังที่ได้วินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งไม่รับคำร้องของผู้ร้อง

(คำสั่งที่ ๕/๒๕๕๑)

(นายอัคราทร จุฬารัตน)

รองประธานศาลรัฐธรรมนูญ

(นายกิตติศักดิ์ คีตคุณไพโรจน์)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายจรูญ หัตถกรรม)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายธานีศ เกศวพิทักษ์)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายนุรักษ์ มาประณีต)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายวิชัย ชื่นชมพูนุท)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายสมชาย พงษ์ชา)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ